

Velsignet med store brakvandsgedder. Vordingborg Kommune ser store perspektiver i samarbejdet med Fishing Zealand. I lokalområdet er brakvandsrovfiskene af stor betydning for lystfiskeriet, derfor kigger kommunen på, hvilke initiativer de kan tage for at sikre disse arter. ▲

FISHING ZEALAND

– EN SPÆNDENDE KOMMUNAL UDFORDRING

Vordingborg Kommune er aktivt gået ind arbejdet med at forbedre lystfiskeriet. Og det ser kommunen mange perspektiver i.

Tekst :: Paul Debois og Jimmi Spur Olsen, Vordingborg Kommune og Fishing Zealand

MEDLEMMERNE AF FISHING ZEALAND PER 1. JANUAR 2015:

Initiativtagerne til Fishing Zealand

- Danmarks Sportsfiskerforbund (2011)
- Odsherred Kommune (2011)
- Vordingborg Kommune (2011)

Kommuner der siden da har tilsluttet sig Fishing Zealand:

- Roskilde Kommune (2013)
- Guldborgsund Kommune (2014)
- Gribskov Kommune (2015)
- Kalundborg Kommune (2015)
- Lejre Kommune (2015)

Klimaforandringer. I Vordingborg Kommune tænker man fiskene ind i det store billede. Her er der adgang for aborrerne til et regnvandsbassin, som skal håndtere overfladespildevandet ved ekstrem nedbør, men nu også fungerer som et gydeområde for aborre.

Fishing Zealand er et samarbejde mellem Danmarks Sportsfiskerforbund og en række sjællandske kommuner. Fishing Zealand tog sin spæde begyndelse i 2013 og har på kort tid udviklet sig kraftigt. Fishing Zealand-samarbejdet er værdibaseret og helhedsorienteret. Vordingborg Kommune ser store perspektiver i samarbejdet.

Vi er kommunen med landets længste kystlinje. Vi har ligesom mange andre havørred på dagsordenen, men vi har på grund af de naturgivne forhold også stor fokus på brakvandsrovfiskene. Fishing Zealand har udviklet en brakvandsstrategi, som vi i Vordingborg Kommune allerede er begyndt at følge op på.

Sådan kom Fishing Zealand til verden

I 2010 blev der en snestorms-lørdag holdt et møde i Næstved på initiativ af Danmarks Sportsfiskerforbund. Her blev ideen til en sjællandsk udgave af Havørred Fyn luftet.

Det medførte, at formanden for Danmarks Sportsfiskerforbund og borgmestrene fra Odsherred Kommune og Vordingborg Kommune den 13. september 2011 mødtes i Vordingborg.

Her så man hinanden i øjnene og blev enige om at give ideen om et »Havørred Sjælland« en chance. Der var tale om en arbejdstitel. Senere blev navnet ændret til Fishing Zealand.

Det blev aftalt, at Vordingborg Kommune påtog sig sekretariatsfunktionen.

Fishing Zealand er interessant for kommunen

En kommune har en mangfoldighed af opgaver. Det gælder også Vordingborg. Ligesom mange andre kommuner er der udfordringer i forhold til

Brakvandsrapport. I 2012 udgav Danmarks Sportsfiskerforbund en rapport om tilstanden og udviklingspotentialet hos rovfiskene i farvandet omkring Sydsjælland, Møn og Lolland-Falster. Læs den på www.sportsfiskeren.dk/brakvandsrapport

at fastholde og skabe nye arbejdspladser. Befolkningstallet i kommunen er stagnerende, og der er ændringer i befolkningssammensætningen. Der er behov for at udvikle tilbud, der tilgodeser sundhed og friluftsliv. Tilbud, der også er interessante for unge.

Kommunerne overtog ved kommunalreformen en række opgaver fra amterne i forhold til vand og natur. Herunder forvaltningen af vandløb og søer samt tiltag, der påvirker vandkvaliteten i kystvandene. Hertil vandforvaltningsopgaver, der er en del af vand- og natura 2000-planerne.

Alsided natur og lange kystlinjer

Vordingborg Kommune er den kommune i Danmark, der har den længste kystlinje med hele 385 km. Til sammenligning er der fra Skagen til Padborg 337 km.

Og kysterne er meget forskellige. Her er det hele. Klinter, eksponerede kyster med sandstrande, fjorde, bugter, nor, lavt vand, dybt vand, øer og havne. Foruden den alsidige natur er her spændende fisk at fange. Mulighederne for lystfiskeri og andre kystaktiviteter er derfor rigtig gode. Vi har en del initiativer i forhold til lystfiskerne. Men vi ser lystfiskeritourismen som et relativt uopdyrket område. Vi kan både skabe sundhed og rekreation for kommunens borgere, samtidig med vi kan udvikle lystfiskeritourismen.

Fødevarerministeriets undersøgelse fra 2010 om lystfiskeriets samfundsøkonomiske betydning har vist, at lystfiskerne genererer store værdier.

” Der er behov for at udvikle tilbud, der tilgodeser sundhed og friluftsliv

Så det er oplagt, at vi i Vordingborg Kommune interesserer os for lystfiskeri og lystfiskeritourisme.

Fishing Zealand indeholder elementer, der helhedsorienteret tilgodeser mange af de udfordringer, opgaver og udviklingsønsker, der er i kommunen.

Hvad er Fishing Zealand

Fishing Zealands vision er at skabe oplevelser af international klasse for lystfiskere og deres familier.

Fishing Zealand bygger på flere søjler med lystfiskeriet som et fælles omdrejningspunkt.

- Uden et godt naturgrundlag ingen fisk – uden fisk intet lystfiskeri. Så vi arbejder på at skabe sunde fiskebestande ved at sikre gode gyde- og opvækstvilkår
- Vi ser lystfiskeriet som en god og sund interesse. Så samarbejdet med lystfiskerne – de frivillige – er et meget vigtigt fundament for at fremme fiskebestandene
- Vi vil gerne gøre noget for at den gode og sunde interesse overføres til de næste generationer – så vi lægger vægt på ungdomsarbejdet

Afvanding og natur. Ved ekstrem nedbør sikres vandføringen ved at have et såkaldt dobbeltprofil, som samtidig også sikrer »det gode vandløb« under normale forhold.

Penge i kommunekassen. Lystfiskeriets samfundsøkonomiske betydning har vist, at lystfiskerne genererer store værdier for lokalsamfundet.

- Vi vil gerne skabe grundlag for indtjening og udvikling af turismeerhvervet – herunder en forlængelse af den traditionelle turistsæson. Så vi arbejder med at skabe erhvervsklynger, der kan udvikle denne del af turismen
- Events, der fremmer alle de tidligere nævnte initiativer, er et fokusområde
- Det er afgørende for os, at lystfiskeriet og de afledte initiativer sker på et bæredygtigt grundlag

Fishing Zealand hviler populært sagt på ordentlighed i alle forhold.

Bæredygtigheden er som tidligere nævnt vigtig. Vi skal ikke kun benytte – vi skal i høj grad beskytte og fremme fiskebestandene. Vi må derfor ikke oversælge varen.

Hvis der ikke er fisk, så er der heller ikke lystfiskere. Tilbud og events skal tilpasses de aktuelle forhold både i antal og omfang.

Fokus på naturgrundlaget

Fishing Zealand har særdeles stort fokus på naturgrundlaget. To ud af fire indsatsområder handler først og fremmest om forvaltningen af fiskebestandene, herunder at sikre gode gyde- og opvækstforhold. Medlemskommunerne og lystfiskernes sjællandske oplandsgrupper samarbejder om at trække udviklingen i den rigtige retning. Det er som alle ved ikke altid en nem opgave, da der er mange interesser knyttet til vandløb, søer og kystvande. Flere interessentgrupper har alt andet end fokus på det gode vandmiljø. Der mangler forståelse.

Fishing Zealands naturmæssige styrke

Vi ser Fishing Zealands helhedsorienterede tilgang til vandmiljøet som en løftestang til at øge forståelsen for nødvendigheden af gode miljøforhold i vandløb, søer og kystvande.

I Vordingborg Kommune har vi sat vandløbsrestaurering på dagsordenen. Det er ikke altid en let og fremkommelig opgave. Vi kan ikke gøre alle vandløb gode på én gang, så vi prioriterer indsatsen i forhold til, hvor vi tror, vi kan opnå de største naturmæssige gevinster.

Vandføringen i vandløbene

De seneste års ændringer i nedbøren og de forventede fremtidige ændringer giver store udfordringer i Vordingborg Kommunes vandløb. Vandløbene er primært overfladevandsfødte. Grundvandstilførslen udgør kun en lille del af vandføringen. Vi vil derfor få længere perioder med for lidt vand og perioder med meget store afstrømninger.

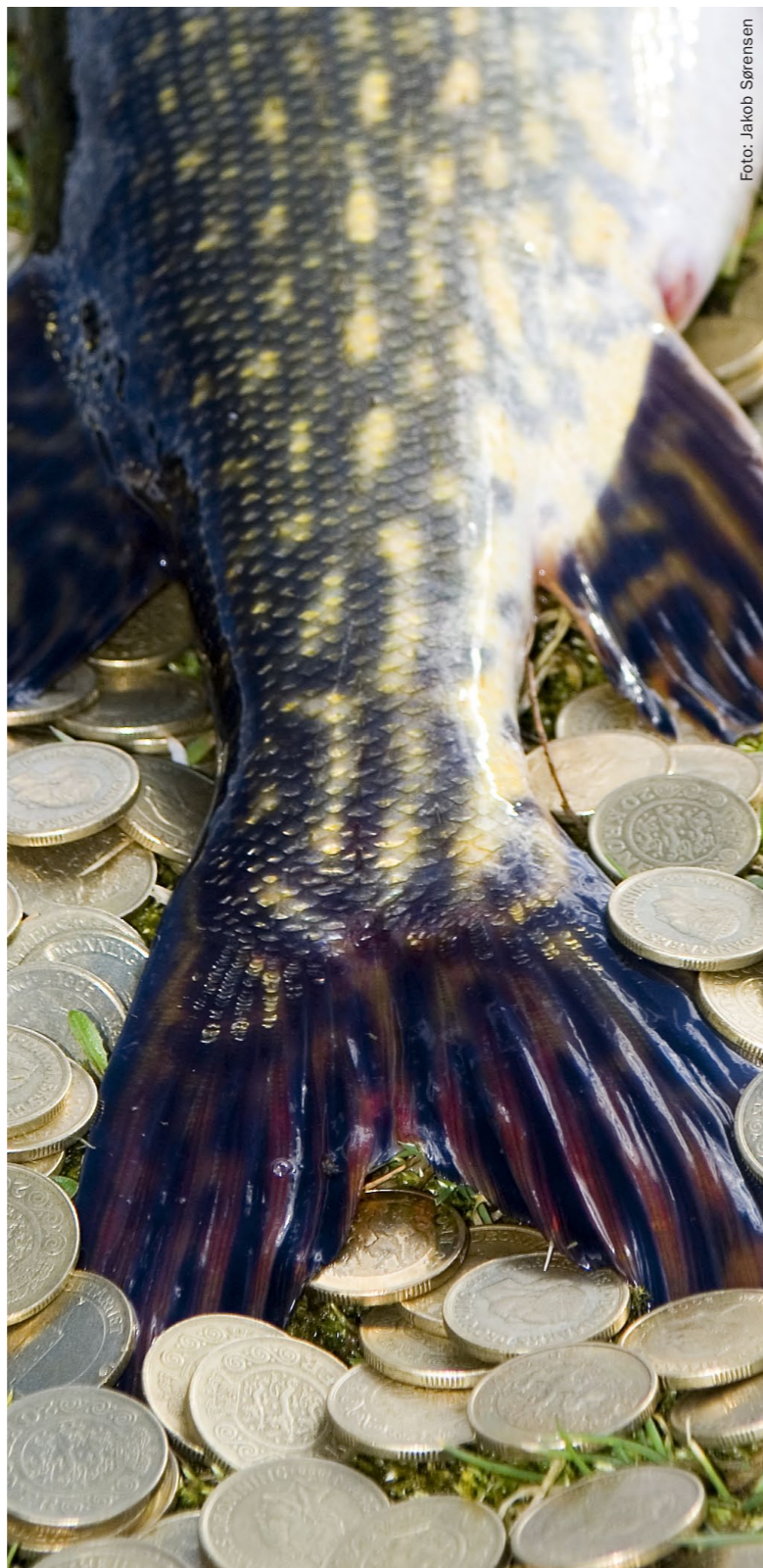

Foto: Jakob Sørensen

SVENSKЕ UNDERSØGELSER AF BRAKVANDSGEDDER

- Stor grad af homing
- 45 % af brakvandsgedder havde oprindelse i ferskvand
- Størst succes i lavvandede områder 20-50 cm
- Periodisk oversvømmede græssede områder
- Hvis permanent vandspejl, så gerne meget dybere, så der kommer undervandsvegetation
- Gode vådområder kan producere op til 25.000 styk gedde yngel per ha årligt

” Vi søger derfor at tænke klimaforandringerne ind i vores tiltag. Hvor det er muligt, laver vi derfor udligningsbassiner

Disse ændringer er til skade for de forhold, vi ønsker at skabe i vandmiljøet til gavn for fiskene. Og det mindsker en del bredejerens forståelse for de ændringer, der er til gavn for fiskenes levesteder. Vi søger derfor at tænke klimaforandringerne ind i vores tiltag. Hvor det er muligt, laver vi derfor udligningsbassiner. Vi bruger eksisterende søer og vådområder, eller vi udformer bassinerne, så de også har en naturmæssig eller rekreativ værdi. Vi har også med held lavet dobbeltprofiler især i mindre vandløb. Formålet er at mindske perioderne med for lidt vand og dæmpe de ødelæggende virkninger, som store afstrømninger kan have på fiskenes levesteder.

Spærringer

Vi fjerner så vidt muligt spærringer, eller vi laver fiskepassager. Men en overset problemstilling især i mindre private vandløb, er grenspærringer. Vi gennemgår derfor hvert efterår ørredvandløbene – kommunale som private – for grenspærringer eller andet, der kan hindre passagen for ørreder og andre vandrefisk frem til egnede gyde- og opvækstområder.

Samarbejdet med lystfiskerne

Vi har siden kommunes fødsel haft et samarbejde med lokale lystfiskere. Årligt tælles gydegravninger på alle relevante vandløbsstrækninger. Lystfiskernes engagement og viden giver os et væsentligt bidrag til vores vandløbsforvaltning.

Fishing Zealand har styrket det arbejde. Tilsvarende arbejde foregår i andre kommuner og ved hjælp af Peter Henriksen, Limno Consult, har vi tværkommunalt fået systematiseret tællingerne og rapporteringen heraf.

Brakvandsgedder og -aborre

Vi har en særlig interesse i forhold til brakvandsgedder og -aborrer. De naturgivne forhold med brakke kystvande giver gode levesteder for brakvandsovfiskene. Begge arter er følsomme overfor store saltkoncentrationer og lever derfor i perioder på kanten af deres muligheder. Til gengæld lever de godt og har en stor tilvækst. Bestandene er dog små vurderet ud fra den viden, vi har om tidligere tiders fiskeri.

Både gedder og aborrer er attraktive for lystfiskerne. Vi har derfor en flersidig interesse for, hvordan disse arter forvaltes. Dels er der tale om unikke populationer (bestande), som vi skal passe på, og dels er der tale om værdifulde fisk i forhold til lystfiskeri.

Hvordan sikres rovfiskene i brakvand

Generelt er der meget stort fokus på havørred. Vi mener, at der er behov for også at rette fokus på andre arter. Her lokalt – på brakvandsgedde og -aborre.

FAKTA OM BRAKVANDSABORRE

- Findes i brakke fjorde i Danmark
- Findes mere udbredt i Sydøstdanmark
- Tåler op omkring 15-17 ‰ saltholdighed
- Æg og yngel tåler langt mindre saltholdighed (< 7‰)
- Æg lægges og klækkes normalt i ferskvand
- Ynglen drifter eller vandrer i løbet af nogle måneder ud i de brakke områder
- Her vokser de hurtigt og vender i løbet af 2-3 år tilbage til ferskvand for at gyde
- Ingen synlige kendetegnssforskelle på fersk- og brakvandaborrer

FAKTA OM BRAKVANDSGEDDER

- Findes sporadisk i sydøst Danmark
- Mindre salttolerant end aborren
- Vokser hurtigt

MANGEL PÅ VIDEN

Den største udfordring i forhold til brakvandsovfiskene er manglende viden på disse områder:

1. Brakvandsgeddernes udbredelsesområde

- a. Tidligere, dvs. for 40 år siden?
- b. I dag?
- c. Hvad er de begrænsende faktorer?

2. Salinitet

- a. Udbredelsesområde?
- b. Gyde/Yngleområder?
- c. Årstidsvariation?
- d. Saltrefugier?
- e. Temperatur?
- f. Størrelse?
- g. Saltslåning?
- h. Genetisk tilpasning?

3. Gydeområder i ferskvand

- a. Ferskvand?
- b. Problemer i ferskvand?
- c. Etablering af gydeområder i ferskvand?
- d. Ferske vådområder?
- e. Vandløbenes betydning, vedligeholdelse?

4. Gydeområder i brakvand

- a. Brakvand, kun fjorde?
- b. Hvor salt?
- c. Vegetationens betydning for overlevelse?
- d. Ålegræs er der sammenhæng?
- e. Blæretang, etablering v. udlægning af sten?

5. Andre faktorer

- a. Prædation?
- b. Nåleis?
- c. Sand og mudder i gællerne?
- d. Fisketryk garn?
- e. Fisketryk lystfiskeri?
- f. Fredning?
- g. Fangst vindue?

Det hænger sammen. Forbedringer af gyde- og opvækstområderne i ferskvand, skaber også forudsætningen for det gode fiskeri efter havørreder på kysten. Det er nemlig vandløbene, der producerer de fisk, der bliver fanget på kysten. Kystfiskeriet er i Danmark en af de mest populære former for fiskeri.

Vi har i regi af Fishing Zealand lavet en »strategi for brakvandet«. Her prøver vi at lægge en plan for, hvordan forvaltningen af brakvandsrovfiskene kan ske til gavn for disse arter, og hvilke initiativer vi kan tage i den forbindelse.

Vordingborg Kommune er allerede begyndt at følge op på strategien.

Vi har især taget fat på to indsatsområder:

- Skabe og indsamle viden som grundlag for forvaltning.
- Fysiske forbedringer i relation til fiskene.

På samme vis som ørrederne skal brakvandsgedderne og brakvandsaborrerne bruge ferskvandsområder som gyde- og opvækstområder. Det vil sige, at de også kan begrænses af mangel på sådanne områder eller adgangen hertil. Vi er derfor i gang med en undersøgelse, der skal vise, hvor der alle-

rede er – eller kan laves potentielle gyde- og opvækstområder for de to arter. Vi er bl.a. inspireret af svenske initiativer med »geddefabrikker«. Formålet er at forbedre forholdene for de to arter. Vi samarbejder med Guldborgsund Kommune om undersøgelsen. Fishing Zealand-samarbejdet har fremmet vores interesse for denne undersøgelse.

Der er naturligvis andre problemer for brakvandsrovfiskene, eksempelvis hvordan og hvor meget de befiskes.

Vi kan påvirke dele heraf via Fishing Zealand. Dels via den adfærd sportsfiskerne har i forhold til fangst og genudsætning, og dels via den måde vi på anden vis forvalter bestandene.

Fishing Zealands styrker

Den enkelte kommune kan opnå meget, hvis man ønsker det. Men i fællesskab kan vi helt anderledes sætte arbejdet

med at styrke indsatsen for at forbedre naturgrundlaget på dagsordenen. Vi kan sætte undersøgelser i gang – som eksempel vores fælles havørred undersøgelse – vi kan lære af hinanden, og vi kan samarbejde på tværs af kommuner og fagområder.

Vores fælles forpligtigende værdigrundlag er et godt redskab i denne forbindelse.

Vores samarbejde styrker også samarbejdet i forhold til det gode samarbejde, som lystfiskerne har på regionalt plan. Og så har vi stor glæde af det frugtbare samarbejde med Danmarks Sportsfiskerforbund.

Vi har allerede kontakt til andre tilsvarende initiativer. Havørred Fyn (»de gamle og erfarne«) og det samarbejde, der er ved at blive igangsat ved Limfjorden (»de ny«). Vi ser frem til at samarbejde med de nævnte organisationer og andre tilsvarende, der måtte se dagens lys. På denne vis kan vi styrke den samlede indsats for fisk og lystfiskeri.

Perspektivet

For en kommune som Vordingborg ser vi umiddelbart følgende fordele ved samarbejdet:

- Vores arbejde med at forbedre vandmiljøet styrkes
- Vi lærer af hinanden og bliver klogere
- Vi opnår en større forståelse for, hvorfor vi skal passe på fiskebestandene
- Vi opnår lokal udvikling, omsætning og indtjening
- Vi får fremmet samarbejdet med de frivillige lystfiskere
- Vi kan stimulere interessen for lystfiskeri hos de unge
- Vi styrker det tværkommunale samarbejde
- Sammen kan vi opnå flere og bedre resultater for de samarbejdende kommuner

Fishing Zealand er ikke løsningen på alle udfordringer. Fishing Zealand kan ikke alene løse alle de problemstillinger, der er inden for vores interesseområder. Men Fishing Zealand kan forhåbentligt være en katalysator.

Vi er fra starten af 2015 syv kommuner i Fishing Zealand, og vi ser frem til at flere tilslutter sig samarbejdet. Se mere om Fishing Zealand på www.fishingzealand.dk

Fokus på spærringer. En overset problemstilling er at have fokus på spærringer, forårsaget af grene, der ligger på tværs af vandløbet. Derfor gennemgås samtlige ørredvandløb hvert år for at sikre fiskenes frie passage.